

KANTELU

Arvostelette oikeuskanslerille 10.6.2018 osoittamassanne kantelukirjoituksessa pääministeri Juha Sipilän menettelyä Twitter-palvelun käytössä. Kirjoitatte, että Sipilä on blokannut eli estänyt useita ihmisiä pääsemästä lukemaan Twitter-kanavansa päivityksiä. Kysytte, voiko ”ylimpään johtoon kuuluvan virallisen tiedonsaantikanavan tiedonsaantioikeutta rajoittaa”.

SELVITYS

Olen varannut pääministeri Juha Sipilälle tilaisuuden lausua kantelunne johdosta. Pääministeri Sipilä on todennut 4.9.2018 päivytyssä lausunnossaan seuraavan.

Sipilän Twitter-tili toimii yhteiskunnallisen keskustelun ja vuorovaikutteisuuden lisäämisen välineenä ja viestintäkanavana. Sipilä on perustanut tilinsä marraskuussa 2010 ja myöhemmin päivittänyt tehtävikseen nykyiset pääministerin ja keskustan puheenjohtajan tehtävät.

Ministerinä toimiessaan Sipilän ministerin rooli ja hänen muut poliittiseen toimijuuteen liittyvät roolinsa ovat osin päällekkäisiä ja näiden roolien rajat voivat kansalaisesta tuntua tulkinanvaraisilta. Pääministerinä Sipilän käytettävissä ovat muun muassa valtioneuvoston ja valtioneuvoston kanslian verkkosivut virkatoimistaan viestimiseen sekä valtioneuvoston Twitter-tili, eikä Sipilän omaa Twitter-tiliä voida siinä merkityksessä nähdä ns. virallisena tiedotuskanavana. Toisin kuin kantelukirjoituksessa todetaan, Sipilän Twitter-tili ei ole, eikä sen todeta olevan virallinen tiedotuskanava.

Sipilä katsoo, että hänen Twitter-tilissään on ensisijaisesti kyse hänen yhteiskunnallisesta, puolueen puheenjohtajana ja poliitikkona harjoittamastaan viestinnästä, jonka tehtävänä on vahvistaa demokraattisen mielipiteen muodostuksen kannalta välttämätöntä kansalaiskeskustelua. Viranomaisviestintä puolestaan turvaa kansalaisten ja muiden viranomaisten sidosryhmien oikeutta saada tietoa valmisteltavista asioista sekä tehdyistä päätöksistä.

Sipilän mukaan kantelussa mainittujen estojen laittamisessa on varsin korkea kynnyks. Esimerkiksi solvaava, rasistinen tai panetteleva viestintä ei Sipilän näkemyksen mukaan kuulu hyvien tapojen mukaiseen Twitter-keskusteluun, eikä Sipilä omalta osaltaan tilin ylläpitäjänä halua

olla tarjoamassa alustaa sopimattomalle viestinnälle. Esimerkiksi eriävät poliittiset mielipiteet tai asiallinen kritiikki kuuluvat Sipilän mielestä normaaliin keskusteluun. Sipilä on myös järjestänyt nettisivujensa kautta mahdollisuuden lukea jokaisen Sipilän lähettämän twiitin, joten tämänkin kanavan seuraaminen on jokaiselle halukkaalle mahdollinen.

Sipilä korostaa avoimen tiedonvälityksen ja laajan yhteiskunnallisen keskustelun merkitystä yhteiskunnassa ja toteaa, että hänen Twitter-tilinsä seuraaminen on mahdollista myös osoitteessa <https://twitter.com/juhasipila>, vaikka ei olisi kyseiseen palveluun kirjautunut.

RATKAISU

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tehtävänä on valvoa valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatoimien lainmukaisuutta.

Perustuslain 112 §:n 1 momentin mukaan, jos oikeuskansleri havaitsee valtioneuvoston tai ministerin taikka tasavallan presidentin päätöksen tai toimenpiteen laillisuuden antavan aiheita huomautukseen, hänen tulee esittää huomautuksensa perusteluineen. Jos se jätetään ottamatta huomioon, oikeuskanslerin tulee merkittyttä kannanottonsa valtioneuvoston pöytäkirjaan ja tarvittaessa ryhtyä muihin toimenpiteisiin.

Edellä mainituista säännöksistä seuraa, että oikeuskansleri voi ottaa kantaa ministerin menettelyyn vain perustuslain 108 §:ssä ja perustuslain 112 §:n 1 momentissa säädetyn laillisuusvalvontatehtävän puitteissa. Tämä merkitsee sitä, että ministerin menettely voi tulla laillisuusvalvonnallisesti arvioitavaksi lähinnä silloin, kun menettelyssä on kyse ministerin virkatoimista.

Laillisuusvalvonta voi ulottua myös ministerin varsinaisten virkatoimien ulkopuoliseen menettelyyn, jos menettelyllä on oikeudellisesti merkityksellinen yhteys ministerin virkatoimiin. Esimerkiksi ministerin julkiset lausumat voivat tulla laillisuusvalvonnallisesti arvioitaviksi, jos lausumalla on oikeudellisesti merkityksellinen yhteys ministerin virka-asemaan tai virkatehtäviin. Menettelyn kuulumista laillisuusvalvonnan piiriin on tällöin arvioitava viime kädessä tapauskohtaisesti. (esim. oikeuskanslerin päätökset dnro 195/1/05, 28.1.2008 ja OKV/681/1/2012, 21.2.2013).

Ministerin tehtävien ja kansanedustajan toimen hoitaminen eroavat lähtökohtaisesti toisistaan. Joissakin tilanteissa saattaa herätä epäselvyyttä siitä, kummassa ominaisuudessa henkilö on toiminut. Sillä seikalla, missä ominaisuudessa henkilö on esiintynyt, on merkitystä arvioitaessa henkilön toimintaa oikeudellisen vastuun ja virkavalvonnan kannalta. Kysymys yhteydestä virkatoimiin on keskeinen. Esimerkiksi ministerin puheet ja väitteet vaalikampanjassa tai puoluekokouksessa jäävät lähtökohtaisesti laillisuusvalvonnan ulkopuolelle. (eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisu 31.10.2013, dnro 3027/4/13 jne.).

Juha Sipilän Twitter-tililtä <https://twitter.com/juhasipila> ilmenee, että Juha Sipilä on pääministeri ja Keskustan puheenjohtaja. Sipilän twiitit koskevat muun muassa hänen pääministerinä tekemiään valtiovierailuja ja tapaamisia muiden valtioiden päämiesten kanssa sekä hänen vierailujaan kotimaassa. Puolueen puheenjohtajan ja toisaalta pääministerin asemaan liittyvien twiittien erottaminen on vaikeaa siltä osin kuin niissä ei ole kyse esimerkiksi puolueen tapahtumia tai kannanottoja koskevista twiiteistä. Kuten Sipilä toteaa, nämä roolit ovat osin päällekkäisiä. Pääministerin ja toisaalta puolueen puheenjohtajan ja kansanedustajan roolia ei voida selkeästi erottaa Twitter-kanavan tyyppisessä tiedonvälityksessä.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on todennut valtakunnansovittelijan Twitter-tiedottamista koskevassa ratkaisussaan (dnro 5117/4/15, 7.9.2016), että valtakunnansovittelija voisi halutesaan ylläpitää kahta Twitter-tiliä, yksityistä ja työhönsä liittyvää, mutta tämänkaltainen kahtiajako ei apulaisoikeusasiamiehen käsityksen mukaan kuitenkaan sovi twiittauksen luonteeseen nykyaikaisena nopean tiedonvälityksen yhteisöpalveluna. Ratkaisussa todettiin, että valtakunnansovittelijan yksityishenkilöön ja viranhaltija-asemaan liittyvien twiittausten toisistaan erottaminen voi olla vaikeaa, mutta silloin kun twiitit sisältävät informaatiota liittyen meneillään oleviin työriitoihin ja niiden sovitteluihin, kyse on selkeästi valtakunnansovittelijan tiedottamisesta. Ratkaisussa arvioitiin sitä, voidaanko twiittausta pitää riittävän kattavana tiedottamisen muotona.

Selvityksen perusteella pääministerinä Sipilän käytettävissä ovat muun muassa valtioneuvoston ja valtioneuvoston kanslian verkkosivut pääministerin virkatoimista viestimiseen sekä valtioneuvoston Twitter-tili. Tiedottaminen pääministerin virkatoimien hoitamiseen liittyvistä asioista tapahtuu valtioneuvoston kanslian ja valtioneuvoston verkkosivuilla ja valtioneuvoston Twitter-tilillä. Edellä mainituilla sivustoilla ja Twitter-tilillä tiedotetaan muun muassa pääministeri Sipilän valtiovierailuista, valmisteltavina olevista asioista sekä tehdyistä päätöksistä.

Juha Sipilän henkilökohtaisella Twitter-tilillä ei todeta kantelussa esitetyllä tavalla, että kyseessä olisi virallinen tiedotuskanava. Silloin kun Juha Sipilän henkilökohtaisella Twitter-tilillään julkaisemat twiitit sisältävät tietoa meneillään olevista, pääministerin tehtäviin liittyvistä asioista, twiittejä ei voida kuitenkaan selvästi erottaa pääministerin muusta tiedottamisesta. On kuitenkin todettava, että kantelukirjoituksessa tarkoitettu Juha Sipilän Twitter-tili on avoin ja Sipilän Twitter-tilin päivitykset ovat ilman kirjautumista kaikkien luettavissa. Esto Twitter-tilillä vaikuttaa lähinnä sen kohteena olevan henkilön mahdollisuuteen kommentoida tai uudelleen twiitata kyseisen kanavan twiittejä. Se vaikuttaa näin ollen jossain määrin siihen, millä keinoilla eston kohteena oleva henkilö voi osallistua yhteiskunnallisista asioista käytävään keskusteluun Twitterissä. Mahdollinen esto ei kuitenkaan kantelussa esitetyllä tavalla rajoita avoimella Twitter-tilillä olevien tietojen saamista.

Kirjoituksenne perusteella ei ole ilmennyt aihetta epäillä pääministeri Juha Sipilää virheellisestä tai lainvastaisesta menettelystä virkatoimissaan. Kirjoituksenne ei anna aihetta toimenpiteisiini.

Oikeuskansleri

Tuomas Pöysti

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Johanna Koivisto

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
